Warszawa, dnia 18 listopada 2024 r.

PAŃSTWOWA
KOMISJA WYBORCZA

ZKF.811.107.2024

Pani
Magdalena BIEJAT
Wicemarszałek Senatu
ul. Wiejska 6/8
00-902 Warszawa
ePUAP Kancelarii Senatu:
/Kancelaria_Senatu/SkrytkaESP.BPS/

Szanowna Pani Marszałek

BPS/043-18-399/24

Państwowa Komisja Wyborcza, odnosząc się do oświadczenia przesłanego przez Panią Marszałek, złożonego przez senatora Wojciecha Skurkiewicza wspólnie z innymi senatorami wyjaśnia, że będąc stałym, najwyższym organem wyborczym w sprawach przeprowadzania wyborów i referendów, właściwym także do wykonywania innych zadań określonych w ustawach, w tym do kontroli składanych jej sprawozdań o przychodach, wydatkach i zobowiązaniach finansowych komitetów wyborczym, sprawozdań o źródłach pozyskania środków finansowych partii politycznych, w tym o kredytach bankowych i warunkach ich uzyskania oraz o wydatkach poniesionych ze środków Funduszu Wyborczego, oraz informacji finansowych o otrzymanej subwencji oraz o poniesionych z subwencji wydatkach przez partie polityczne, wszelkie swoje zadania zawsze wykonywała i wykonuje – stosownie do art. 7 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej – wyłącznie na podstawie i w granicach prawa. Państwowa Komisja Wyborcza niezmiennie podkreśla, że przepisy prawa określające jej zadania i obowiązki, a w szczególności przepisy ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (Dz. U. z 2023 r. poz. 2408 oraz z 2024 r. poz. 721), nie tylko stanowią kompetencję do jej działania, lecz są także źródłem nakazów i zakazów wyznaczających ramy prawne tego działania. Celem konstytucyjnej zasady legalizmu jest przeciwdziałanie dowolności i arbitralności działania organów państwa oraz możliwość kontroli w oparciu o kryterium zgodności z obowiązującym prawem. Państwowa Komisja Wyborcza niezmiennie stoi na stanowisku, że podejmowanie przez organy działania bez podstawy prawnej i poza granicami prawa albo z naruszeniem tych granic jest zawsze nielegalne i może rodzić odpowiedzialność m.in. karną osób te działania podejmujących,

a także odpowiedzialność odszkodowawczą państwa [por. M. Florczak-Wątor, w: P. Tuleja (red.), Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz, wyd. II, Warszawa 2021, LEX/el, kom. do art. 7].

Również dokonując badania sprawozdań finansowych komitetów wyborczych uczestniczących w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej przeprowadzonych w 2023 r., Państwowa Komisja Wyborcza działała wyłącznie na mocy przypisanych jej prawem kompetencji, opierając się na przepisach prawa. W procesie tej kontroli – zgodnie z obowiązującym prawem – pod uwagę wzięte zostały zarówno przywołane już sprawozdania finansowe komitetów wyborczych, ale także dołączone do nich dokumenty finansowe tych komitetów, zastrzeżenia wniesione do tych sprawozdań w trybie art. 144 § 7 Kodeksu wyborczego oraz wszelkie inne informacje dostępne Państwowej Komisji Wyborczej, dotyczące ewentualnych naruszeń prawa w tej materii.

Należy przy tym zaznaczyć, że zgodnie z regulacją art. 144 § 4-6 Kodeksu wyborczego, Państwowa Komisja Wyborcza, badając sprawozdania finansowe, może zlecać sporządzenie ekspertyz lub opinii, żądać od organów administracji publicznej udzielenia jej pomocy niezbędnej w badaniu, podejmować współpracę z organami kontroli, rewizji i inspekcji działającymi w administracji rządowej i samorządzie terytorialnym, wnioskować do tych organów o udostępnianie jej wyników prowadzonych przez nie postępowań kontrolnych. Warto w tym miejscu jednak wskazać, że przepisy prawa, zatem także Kodeksu wyborczego, nie mogą być traktowane czy interpretowane wyrywkowo, w oderwaniu od całości norm dotyczących zasad prowadzenia i finansowania kampanii wyborczej, albowiem tworzą one nieprzypadkowy, komplementarny wobec siebie system przepisów, także w zakresie finansowania kampanii wyborczej, których celem jest miedzy innymi rzetelne przeprowadzenie badania sprawozdań finansowych komitetów wyborczych, ale też partii politycznych, a zatem ustalenie stanu faktycznego i skonfrontowanie go z przepisami prawa. Celem tych działań nie jest przecież kontrola sama w sobie, ale zagwarantowanie, że dany proces wyborczy przeprowadzony został zgodnie z prawem.

Wyłącznie taki cel przyświecał także działaniom podejmowanym – na podstawie i w granicach obowiązującego prawa – przez Państwową Komisję Wyborczą w procesie badania sprawozdań finansowych wszystkich komitetów wyborczych uczestniczących w wyborach parlamentarnych z 2023 r.

Należy także podkreślić, że zgodnie z art. 145 § 1 Kodeksu wyborczego w przypadku odrzucenia sprawozdania finansowego komitetu wyborczego przez Państwową Komisję Wyborczą pełnomocnik finansowy ma prawo, w terminie 14 dni od dnia doręczenia postanowienia o odrzuceniu sprawozdania, wnieść do Sądu Najwyższego skargę na postanowienie Państwowej Komisji Wyborczej w przedmiocie odrzucenia sprawozdania.

Przepis ten stanowi realizację zasady sądowej kontroli decyzji organów państwa, a jednocześnie wskazuje organ właściwy do oceny uchwał Państwowej Komisji Wyborczej w przedmiocie sprawozdań finansowych komitetów wyborczych. Pełnomocnik finansowy komitetu wyborczego, którego dotyczy oświadczenie, skorzystał z prawa do zaskarżenia uchwały Państwowej Komisji Wyborczej.

Państwowa Komisja Wyborcza pozwala sobie zwrócić uwagę, że ustalenia dokonane przez biegłych rewidentów w ramach badania sprawozdań finansowych komitetów wyborczych stanowią niewątpliwie element szeroko rozumianego procesu kontrolnego, ale nie są wiążące dla Państwowej Komisji Wyborczej. Gdyby takie było założenie racjonalnego ustawodawcy, niecelowe byłoby powierzanie przeprowadzania badania sprawozdań finansowych komitetów wyborczych Państwowej Komisji Wyborczej. Tymczasem przepisy Kodeksu wyborczego w sposób jednoznaczny stanowią, że to organy wyborcze – w tym przypadku Państwowa Komisja Wyborcza – badają sprawozdania finansowe komitetów wyborczych i to one rozstrzygają o przyjęciu, przyjęciu ze wskazaniem na uchybienia lub odrzuceniu sprawozdania finansowego komitetu wyborczego w przypadku stwierdzenia zaistnienia przesłanek określonych w tej ustawie (art. 144 Kodeksu wyborczego).

Państwowa Komisja Wyborcza wyjaśnia ponadto, że wbrew sformułowaniu użytemu w przedmiotowym oświadczeniu, iż to Komisja zdecydowała o pozbawieniu subwencji partii politycznej, konsekwencje przyjęcia sprawozdania finansowego komitetu wyborczego ze wskazaniem na jego uchybienia, jak i odrzucenia takiego sprawozdania, określone zostały jednoznacznie w przepisach prawa (Kodeksu wyborczego), nie są zaś przedmiotem decyzji Państwowej Komisji Wyborczej w tej materii.

z wyrazami nacznh

Przewodniczący
Państwowej Komisji Wyborczej
Sylwester Marciniak